

نقش سرمایه‌گذاری خارجی در توسعه بخش کشاورزی



● تجربه کشور قزاقستان نشان می‌دهد توسعه و ارتقای سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی نیازمند اصلاحات ساختاری و نهادی در کشور است و دولت این نکته هم قائل شده و اعتقاد داشته است. هم برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری کرده است، به‌طوری‌که درباره قوانین و مقررات توسعه و تشویق سرمایه‌گذاری رویکردهای متفاوتی در نظر گرفته شده و همه چارچوب‌های قانونی لازم برای سرمایه‌گذاری در قزاقستان ایجاد شده‌اند. در سال ۲۰۲۳، قانون «سرمایه‌گذاری» به تصویب رسید که دربرگیرنده چارچوب‌های حقوقی و اقتصادی برای سرمایه‌گذاری خارجی است. این قانون حفاظت از حقوق سرمایه‌گذاران و ثبات قراردادهای تضمین و به صورت کاملاً واضح و مشخص ارتباط میان نهادهای دولتی و سرمایه‌گذاران خارجی (سرمایه‌گذاری آزاد، بازگشت سرمایه، آزادی استفاده از سود، حق مالکیت خصوصی از زمین برای شرکت‌های خارجی و...) را مشخص می‌کند. در این کشور همه چارچوب‌های حقوقی لازم برای حمایت از مالکیت معنوی صورت گرفته است. به‌همین منظور مؤسسه‌ای برای وضع قوانین حفاظت از حقوق مالکیت معنوی ایجاد شده است. قوانین لازم برای امکان صاحب اثر از چارچوب‌های (مدنی، جنایی، کدهای اداری، قانون کپی‌رایت و حقوق مرتبط با آن) به ثبت رسیده است. همچنین این قانون امکانات لازم برای حمایت از سرمایه‌گذاران، به‌ویژه سرمایه‌گذاری‌هایی که در اولویت هستند را فراهم می‌کند به‌طوری‌که معافیت از حقوق گمرکی برای تجهیزات و قطعات وارداتی مربوط به سرمایه‌گذاری پروژه‌ها مورد نظر و ارائه کمک‌ها و کارتنی‌های دولتی از زمین، ساختمان، سازه، ماشین‌آلات، تجهیزات رایانه‌ای، اندازه‌گیری و دستگاه‌های کنترل، وسایل حمل‌ونقل به استثنای موتورهای خودرو، سواری، تجهیزات صنعتی و خانگی از جمله این حمایت‌هاست. قانون منابع و هزینه اقتصادی قزاقستان (۲۰۱۱) با اصلاحات آن در سال ۲۰۲۱ از جمله قوانین دیگر تشویق سرمایه‌گذاری خارجی است.

ادامه در صفحه ۱۵

نیلی در گفت و گوبا «شرق» الزامات رسیدن به رشد پایدار را تشریح کرد

رشد اقتصادی گروگان اصلاحات ساختاری

برای دستیابی به رشد پایدار فعال شدن بخش خصوصی و تعامل با خارج از کشور ضروری است



عکس: امیر جدیدی، شرق

مسئله افزایش تولید نفت نقش قابل توجهی در رشد اقتصادی سال ۱۳۹۵ ایفا می‌کند. ما توجه داشته باشیم که کرمانی که در میدان نفتی کار می‌کنند، وقتی این گزاره شما را می‌شنوند، می‌گویند چرا این اقدام بزرگ تحسین برانگیز که برای افزایش سطح رفاه مردم انجام داده‌اند، این‌طور ساده برخورد می‌شود. درحقیقت تصور می‌کنند پس از توافق برجام یک نفر بزرگ‌ای را فشار داده و می‌گوید این یکسره کارش پیدا کرده است. نکته دوم و مهم‌تر این است که نفت نقش تعیین‌کننده‌ای در اقتصاد ایران ندارد.

❖ **بعد از نفت، بخش خدمات بیشترین نقش را در افزایش نرخ رشد داشته است؟**

بله همین طور است و اشتغال این موضوع به نقش بخش خدمات در ایجاد اشتغال برمی گردد. همان طور که می دانید بخش خدمات با بیش از ۵۰ درصد سهم در تولید ناخالص داخلی، بزرگترین بخش اقتصاد ایران است. براساس اطلاعات مرکز آمار ایران، میزان اشتغالی که در فاصله بهار و تابستان ۹۵ نسبت به فصل مشابه قبل ایجاد شده اندکی کمتر از ۷۰۰ هزار نفر بوده که میزان قابل توجهی است. با توجه به رشد بخش نفت، بخش اشتغال زایی نیست و بخشی که از نفت داریم، در کل اقتصاد اثر می گذارد و سرمایه بر هم هست. بخش نفت، بخشی نیست که مستقیماً اثر زیادی در اشتغال داشته باشد اما بخش خدمات این طور نیست و لازم که در این بخش فرصت های شغلی زیادی ایجاد شده و اتفاقاً عرضه نیروی کار زبان که در هفت فصل گذشته

پیش از تابستان ۱۳۹۳ بیش از صد دلار بود، از آن تاریخ به سرعت کاهش پیدا کرد و به ۶۰ دلار رسید و همان طور که می‌دانید در زمستان گذشته درست هم‌زمان با برجام این کاهش قیمت تا دامنه ۴۰ دلار هم پیش رفت. هر جا صحبت از بازگشت ایران به بازار جهانی نفت و عرضه یک میلیون بشکه به بازار جهانی نفت بود، بسیاری می‌گفتند حضور ایران باعث کاهش بیشتر قیمت نفت خواهد



توجه رشد
موم سال ۱۳۹۵
ول بخش‌های
کشاورزی هم
شته‌اند.
در سال جاری
افزایش یافته
رشد اقتصادی
اشته است.

شد. اما در عمل یک میلیون
بشکه نفت ایران وارد بازارهای
جهانی شد و نه تنها قیمت نفت
کاهش پیدا نکرد بلکه افزایش
هم یافت.
در واقع شما می‌خواهید
بگویید برجام یک اثر مثبت
بر رشد اقتصادی داشت و
دیپلماسی نفتی دولت اثر دیگری
درست است؟



بله، درست است. این اتفاق حاصل دیپلماسی نفتی کشورمان بود که موجب شد پیشروی کیم و بقیه کشورها از جمله عربستان عقب‌نشینی کنند تا امکان برای صادرات و فروش یک میلیون بشکه نفت ایران فراهم شود. یعنی اضافه‌شدن یک میلیون بشکه نفت ما با کاهش یک میلیون و ۳۰۰ هزار بشکه از تولید نفت اوپک هم‌زمان شد و ایران تنها کشوری بود که از کاهش تولید مستثنا شد. در واقع اگر برجام به نتیجه نمی‌رسید امروز یک میلیون بشکه را با قیمت ۴۰ دلار صادر می‌کردیم که ۲۰ تا ۲۱ میلیارد دلار درآمد نفتی عاید کشور می‌کرد. معنی این حرف این است که برانند برجام، باعث افزایش یک میلیون بشکه صادرات و دیپلماسی نفتی، نیز باعث اضافه‌شدن ۱۸ میلیارد دلار به درآمدهای نفتی کشور شده است. اگر درآمد نفتی ما در دامنه ۲۰ تا ۲۱ میلیارد دلار قرار می‌گرفت، امسال با شرایط موجود ۳۰ هزار میلیارد تومان کسری بودجه داشتیم که هرطور که تامین می‌شد، ضررهای بزرگی برای اقتصاد به دنبال داشت. در سناریویی دیگر اگر برجام به نتیجه می‌رسید و ما در اوپک موفق به دستیابی به این توافق نمی‌شدیم، مطمئناً امروز قیمت نفت همان قیمت قبلی بود و چه‌بسا ورود ما با حجم بیشتر به بازارهای جهانی نفت باعث می‌شد که قیمت‌ها با کاهش بیشتری مواجه شود. البته در شرایط بهتری نسبت به عدم اجرای برجام بودیم اما در موقعیت امروز نبودیم. در واقع دو اتفاق توأماً باعث دستیابی ما به چنین دستاوردی شد؛ نخست به‌نتیجه‌رسیدن برجام و تلاش کارکنان صنعت نفت در افزایش تولید نفت ظرف فاصله بسیار کوتاه و تبدیل تمام افزایش تولید به صادرات و دوم دیپلماسی نفتی. پس، از این نکته به‌سادگی نگذریم و نگوییم که این رشد نفتی است.

1 9 1 5 4
0 3 9 2 4
zadehco.com

شرق: گرچه رضایت خود را از اعلام نرخ رشد ۴٫۴ درصدی اقتصاد کتمان نمی‌کند، ولی تداوم این رشد را در آینده مشروط به تحقق الزاماتی می‌داند که در گفت‌وگوهای قبلی‌اش بارها بر آن تأکید کرده است: الزاماتی مانند ضرورت دستیابی به اجماع در حوزه اقتصاد، انجام تغییرات ساختاری، ایجاد انگیزه در بخش خصوصی و تعامل سازنده با کشورهای دارای منابع و بازار.

مسعود نیلی، مشاور اقتصادی رئیس‌جمهور، در گفت‌وگو با «شرق» می‌گوید: رشد اقتصادی تحقق‌یافته «حاصل‌فدال‌شان ظرفیت‌های خالی اقتصاد، افزایش تولید و صادرات نفت و صادرات غیرنفتی است». آن‌گونه که در خلال مصاحبه‌اش تاکید می‌کند، دیپلماسی نفتی و تلاش همه‌جانبه کارکنان صنعت نفت برای افزایش تولید نفت طی مدت کوتاه و تبدیل تمام افزایش تولید به صادرات، در کنار موفقیت‌های حاصل از اجرای برجام عوامل مهم در شکل‌گیری رشد اقتصادی هستند.

می‌گوید: «با توجه به نقش دیپلماسی موفق نفتی و تلاش کارکنان صنعت نفت در افزایش تولید نفت طی مدت‌زمان کوتاه» نباید بگوئیم «این رشد نفتی است و نفت هم چیزی ندارد».

از آنجایی که این گفت‌وگو یک روز پس از اعلام رشد اقتصادی انجام شده بود و به دلیل مشغله‌های زیاد جناب دکتر نیلی تازه دیروز متن نهایی و قابل چاپ به دفتر روزنامه ارسال شد، بنابراین با وجود اعلام جزئیات نرخ رشد اقتصادی توسط وزیر اقتصاد، به رسم امانت‌داری متن مصاحبه عیناً منتشر شده است. مشروح این گفت‌وگو را در ادامه بخوانید.

➤ موضوع بحث رشد اقتصادی است که هفنه گذشته اعلام شد. این نرخ برای برخی کارشناسان و حتی مردم شوک آور و غیرقابل باور بود. لطفاً این رشد را با اشاره به جزئیات آن قابل باور کنید.

قاعداست مراکز رسمی مانند بانک مرکزی و مرکز
استاد ایران که مسئول محاسبه و انتشار این اطلاعات
هستند. اطلاعات مربوط به جریح اقتصادی را به تفصیل
منتشر می‌کند اما برای روشن شدن موضوع به لحاظ
محتوایی به نکاتی اشاره می‌کنم. حدودا دو ماه پیش
بود که در هیات نمایندگان اتاق تهران مسائلی را مطرح
کردم. محور بحث‌ها این بود که چرا از آن روز تبیین
شرایط اقتصادی سال ۹۵ بود. آنجا توضیح دادم ریشه
اقتصادی اسماعیل براهیتی در محدوده پنج تا شش
درصد قرار خواهد گرفت و در ادامه آن بحث اعلام
کردم که اگر نرخ رشد در دامنه شش تا هفت درصد هم
قرار گیرد، مورد تعجب نیست. آن زمان با این سخنان
بر تردید برخورد شد و این سؤال مطرح شد که چگونه
ممکن است اقتصاد در سال تا ۹۵ تا اندازه رشد کند.

البته همان‌جا به تفصیل توضیح دادم که این رشد چه پیامدهای خوشحال‌کننده و چه نگرانی‌هایی دارد و چه شرایطی می‌تواند سال ۹۵ را به سالی استثنایی در اقتصاد ایران تبدیل کند. اطلاعات منتشرشده از سوی مرکز آمار ایران در دامنه شش تا هفت درصد و بانک مرکزی که بالاتر از هفت درصد است، این گمانه را بیشتر تقویت می‌کند که به بیشترین برآورد رسیده اقتصادی ما تا پایان سال ۱۳۹۵

بیش از شش درصد خواهد بود. شاید توضیح اینکه چه عواملی این شرایط را به وجود آورد، بتواند به رفع ابهامی که تجربه این ایجاد شده است، کمک کند. بعد از توافق هسته‌ای این امکان به وجود آمد که تولید و صادرات نفت را افزایش دهیم. به دلیل محدودیت نفتی، قبل از برجام تا پایان دی سال ۱۳۹۴، مقدار صادرات نفت خام حدود یک میلیون بشکه بود که با توجه به مقدار مصرف داخلی، این کم‌سقفی برای تولید ما ایجاد می‌شد. بعد از این محدودیت در صادرات نفت، رهاشسته شد. تولید نفت از بهمن‌ماه گذشته افزایش یافت. کارشناسان و صاحب‌نظرانی که از نظر فنی با مسائل مربوط به مخازن نفت و بهره‌برداری از آنها آشنا هستند، معتقدند وقتی تولید نفت را کاهش می‌دهیم، بازافاضله به حالت یک دگرداست. تولید را می‌توان بلافاصله به صادرات رساند، اما دگراندستن و بازیابی آن کار بسیار دشواری است. یکی از اقدامات قابل تقدیر دولت به‌ویژه وزارت نفت این بود که، از زمانی که موضوع مذاکرات هسته‌ای تقریباً در مسیر مثبتی قرار گرفت، برنامه‌ریزی برای بازیابی نفت در حد قابل‌ذیل ممکن را در دستور کار خود قرار داد و به همین دلیل میزان تولید و صادرات نفت یکباره در بهمن و اسفند افزایش یافت. این افزایش در سال ۹۵ هم ادامه داشت و در ماه تیر مقدار تولید نفت رشد قابل‌توجهی را تجربه کرد به‌طوری‌که تولید نفت نسبت به دی سال ۱۳۹۴ بیش از یک میلیون بشکه افزایش پیدا کرد و به همان میزان که تولید نفت یکباره و در مدتی کوتاه، به میزان یک میلیون بشکه افزایش یافته و مقدار افزایش‌های تجربه‌شده همواره در حدود ۵۰ تا صد هزار بشکه بوده است. بنابراین لازم است این اتفاق به‌عنوان یک دستاورد بزرگ مورد توجه و تقدیر قرار گیرد.

بله، اما برخی از کارشناسان و منتقدان می‌گویند این رشد حاصل نفت است و نفت هم معنایی جز خام‌فروشی ندارد. به این انتقاد چگونه پاسخ می‌دهید؟

نگاه هفته

رکورد شکنی ۱۷ ماهه



● هفته پایانی سال میلادی با روندی صعودی برای قیمت نفت همراه بود. بازار نفت در انتظار اجرای توافق اوپک، قیمت‌های روبه‌رشدی را طی کرد؛ به‌طوری‌که شاخص نفت برنت دریای شمال در پایان هفته مز ۵۷ دلار و زدنویدک این میزان در ۱۷ ماه اخیر بی‌سابقه است. اغلب پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد این افزایش قیمت از ابتدای ژانویه و عملی‌شدن توافق، شدت خواهد یافت و قیمت نفت در سال ۲۰۱۷ از مز ۶۰ دلار در هر بشکه فراتر خواهد رفت که این موضوع می‌تواند نوبدی برای تعادل عرضه و تقاضا در بازار باشد.

۳ شاخص اصلی قیمت نفت

قیمت نفت «رنت دریای شمال» (Brent) در اواسط روز جمعه سیام دسامبر ۵۷ دلار و سه سنت معامله شد که نسبت به هفته قبل، دو دلار و ۳۴ سنت افزایش یافته است. شاخص «نفت وست تگزاس اینترمدیت» (WTI) نیز در همین زمان ۵۳ دلار و ۹۷ سنت معامله شد که این شاخص نیز نسبت به پایان هفته قبل، یک دلار و ۴۵ سنت رشد نسبی می‌دهد. همچنین بنا به گزارش دبیرخانه اوپک، آخرین قیمت سنت نفتی این سازمان (OPEC Reference Basket Price) ۵۲ دلار و ۲۵ سنت مربوط به روز چهارشنبه بیست و یکم دسامبر است. سیب نفتی اوپک سال ۲۰۱۶ میلادی را با ۳۱ دلار و ۹۹ سنت آغاز کرد و بر این اساس، در پایان سال با ۲۲ دلار افزایش قیمت مواجه شده است.

سال ۲۰۱۷: دوران گذار نفتی

یک مؤسسه پژوهشی در صنعت نفت اعلام کرد سال ۲۰۱۷ میلادی، سال تحول در این صنعت خواهد بود. به گزارش شبکه خبری بلومبرگ، نقل از شاناه «اکسپلر راجر»، رئیس بخش پژوهش بالادستی نفت و گاز در مؤسسه وود مکزی، اعلام کرد: رشد قیمت نفت، با کاهش هزینه تولید انگیزه تولیدکنندگان نفت غیرمتعارف (شیل) در آمریکا را برای افزایش تولید بالا می‌برد؛ اما بازگشت این تولیدکنندگان به بازار، نیازمند زمان است و بنابراین، سال ۲۰۱۷ میلادی سال گذار در صنعت نفت خواهد بود.

همچنین «الن والد»، کارشناس نشریه فوربز، در یادداشتی نوشت: قیمت نفت به احتمال زیاد در سال ۲۰۱۷ میلادی سرانجام ثبات را تجربه خواهد کرد. سازمان اوپک پس از نشست موفقیت آمیز خود در ماه نوامبر امسال، دوباره عملکردی مثبت دارد و اعضای آن برای محدود کردن تولید و افزایش قیمت، تلاش می کنند.

این تحلیلگر بازار نفت معتقد است حتی اگر توافق اوپک به‌طور کامل اجرا نشود و دوام نابد و حتی اگر همراه‌کردن کشورهای غیراوپک با توافق کاهش تولید با چالش‌هایی روبه‌رو شود، حرکت این سازمان اکنون در جهت محدودکردن هماهنگ تولید است.

لازم به ذکر است چندی قبل مقامات عربستان و روسیه نسبت به آینده بازار پس از اجرای توافق نفتی ابراز خوش بینی کرده بودند و سطوح قیمتی بالاتر از ۵۵ دلار را در سال ۲۰۱۷ راضی کننده عنوان کردند.

اداره اطلاعات انرژی دولت آمریکا (EIA)، در جدیدترین گزارش خود از بازار نفت اعلام کرد تولید نفت ایران در ماه ۹۹ نخست سال جاری میلادی به سه میلیون و ۹۲۰ هزار بشکه رسیده است که نسبت به سال قبل از آن افزایش ۱۸.۸ درصدی نشان می دهد. همچنین براساس این گزارش تولید نفت خام و میعانات گازی ایران در ماه سپتامبر، چهارمیلیون و ۱۹۰ هزار بشکه بوده است که نسبت به مدت مشابه سال قبل، ۸۷۰ هزار بشکه رشد دارد و بیشترین رقم تولید ایران از دهه ۸۰ میلادی محسوب می شود.

پیش‌بینی رشد ۴۶ درصدی درآمد نفتی
عربستان

یک مرکز تحقیقاتی پیش‌بینی کرد درآمد‌های نفتی عربستان پس از حصول توافق اوپک برای کاهش عرضه نفت افزایش یابد. به گزارش خبرگزاری تلومیر که نقل از فارس، «مرکز تحقیقات خلیج فارس» پیش‌بینی کرده است با توجه به سیاست کاهش عرضه نفت و رشد قیمت، انتظار می‌رود درآمد نفتی عربستان در سال ۲۰۱۷ تا ۴۶ درصد افزایش مواجه شود. همچنین وزارت اقتصاد عربستان در بیانیه‌ای بوجه این کشور، درآمد نفتی سال ۲۰۱۷ را ۲۸۱ میلیارد دلار پیش‌بینی کرده است که در مقایسه با ۸۷ میلیارد دلار درآمد حاصل از صادرات نفت در سال ۲۰۱۶، حدود ۲ درصد رشد نشان می‌دهد.

قیمت گاز طبیعی

به گزارش اداره اطلاعات انرژی دولت آمریکا (EIA)، قیمت شاخص اسپات هنری هاب (Henry Hub) به عنوان شاخصی برای قیمت فروش لحظه‌ای گاز طبیعی در آمریکا در هفته منتهی به سی‌ام دسامبر، سه دلار و ۷۰ سنت به‌ازای هر میلیون «بی‌تی‌یو» یا واحد گرمایی انگلیسی (MMBtu) میلانه شد که نسبت به هفته گذشته، ۱۵ سنت رشد نشان می‌دهد.

